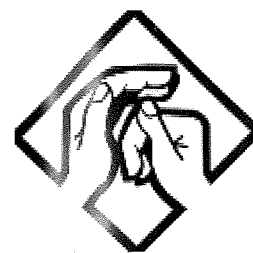

Suomen Kuurosokeat ry:n "iskuryhmä" Ateenan paralympialaisten avajaisissa. Kisat järjestettiin 17.-28.9.2004. "Iskuryhmän" Kreikan matkan seikkailuista lisää seuraavassa Tuntosarvessa (Kuvat: Anita Palo).

Suomen paralympiajoukkue marssi avajaisiin paralympiakomitean uuden yhteistyökumppanin, Marimekon tutussa unikkokuosissa (vas.). Joukkueen menestys oli hyvä: yhteensä neljä kultaa, yksi hopea ja kolme pronssia. Kaikkien maiden pistetilastoissa Suomi oli sijalla 33. (Kuva: Tomi Kuupelomäki/Suomen Paralympiakomitea). ■

TUNTOSARVI 30.vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry.
Toimitus: Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Lehtonen, puh. (09) 54953521, tekstip. (09)54953526, faksi (09) 54953517, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi
Toimitusneuvosto: Riitta Ruissalo (pj), Tuula Hartikainen, Pekka Juusola, Anu Jääskeläinen, Anu Mikkola, Raili Karisaari (siht), Tuija Lehtonen (päätoimittaja).
Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen.
 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ja/tai sähköisenä versiona. Ruotsinkielinen Känselfrödet ilmestyy 6 kertaa vuodessa isokirjoituksella.
Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, puh. (09) 5495 350, tekstip. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, <http://www.kuurosokeat.fi>. Toimiston aukioloaika: ma-pe klo 8.00-15.45.
Painopaikka: Cityoffset, Tampere

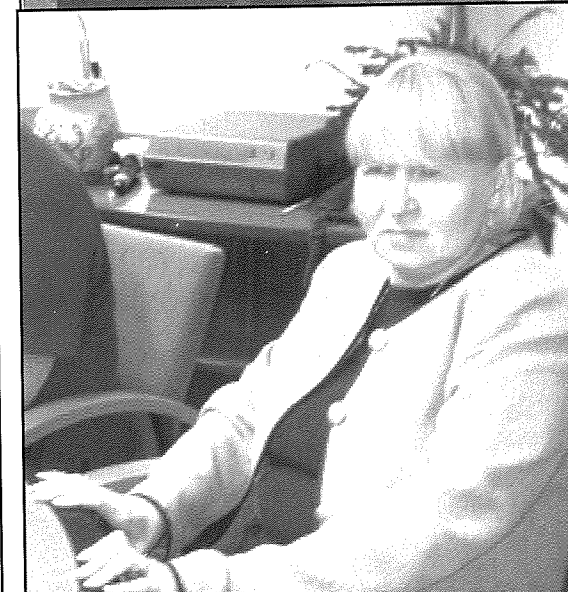

10 • 2004

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Lokakuu

Entiset ja nykyiset johtajat kokoontuivat

Kuljetuspalvelu kuohuttaa tunteita

Kunnallisvaalit tulossa

Sisältö

Viisi kysymystä.....	2
Pääkirjoitus: T. Lehtonen.....	3
Puheenjohtajien tapaaminen: T. Lehtonen.....	4
Kyyditettävän mietteitä: P. Pölönen....	6
Matkojen yhdistely kuohuttaa tunteita: T. Lehtonen.....	8
Kunnallisvaalikysely: T. Lehtonen.....	9
Tulkkipalvelut kuntoon Uudellamaalla: T. Lehtonen.....	11
Hoitoa päästä jalkoihin: R. Karisaari.....	13
Lomalla Joulupukin maassa: H. Rantatalo.....	15
Hemmottelua luonnon keskellä: Nimim. Ojoisten torppari.....	16
Henkilökohtaista.....	17
Erään miehen tarina: H. Nieminen...	18
Kirje lukijalta.....	19

Kannessa yllä ryhmäkuva lauantain 2.10. puheenjohtajien tapaamisesta (Kuva:K. Kiviniemi). Alakuvissa vas. nyk. puheenjohtaja Ulla Kungas (Kuva: T.L.) ja varapj Seppo Jurvanen (Kuva: K. Kiviniemi)

Beda ja Harald Liljanderin muistorahastosta järjestetään lisähaku. Avustusten hakuaika päättyy 31.10.2004. Rahastosta myönnetään avustuksiin enintään 5150 euroa. Yhtä avustusanomusta kohden myönnetään enintään 250 euroa. Avustusta voivat hakea Suomen Kuurosokeat ry:n varsinaiset jäsenet sekä kunniajäsenet. Avustus on tarkoitettu vapaa-ajan toimintaa varten. Lisätietoja jäsenkirjeessä nro 4 / 2004.

Viisi kysymystä

1. Mihin aistiin liittyvästä perustutkimuksesta myönnettiin tämän vuoden Nobelin lääketieteen palkinto?
2. Millä sanoilla Kalevala alkaa, eli miten kuuluu sen ensimmäinen säe?
3. Kuka Jeesuksen 12 apostolista kärsi ensimmäisenä marttyyrikuoleman?
4. Mikä on Ruotsin nykyisen kuningashuoneen sukunimi?
5. Mitkä ovat Suomen neljä yleisintä puulajia?

Vastaukset

1. Nobelin lääketieteen palkinto myönnettiin hajuaistiin ja hajureseptoreihin liittyvästä perustutkimuksesta. Palkinnon sai yhdysvaltalainen tutkijakaksikko Richard Axel ja Linda B. Buck.
2. Mieleni minun tekevi...
3. Apostoli Jaakob vanhempi eli Jaakob Sebedeuksen poika, joka mestattiin Jerusalemissa vuonna 44 jKr. Jaakobin hauta sijaitsee perimätiedon mukaan Santiago de Compostelassa, Espanjassa.
4. Ruotsin nykyinen kuningassuku on nimeltään Bernadotte. Ensimmäinen Bernadotte-niminen kuningas oli entinen Napoleonin marsalkka Jean Baptiste Bernadotte, kuninkaana vuodesta 1818 Kaarle XIV Juhana.
5. Mänty, kuusi, rauduskoivu ja hieskoivu.

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 10.11. Aineiston on oltava toimituksessa 29.10. mennessä.

Tärkeässä työssä

”Äiti, ajattele kuinka onnekas sinä olet, kun olet saanut minut. Minä kun olen niin harvinainen!” Näin julisti minulle 12-vuotias tyttäreni Anni. Anni on tosiaankin harvinainen, hänellä on rustohiushypoplasia-kasvuhäiriö, jota sairastaa Suomessa alle 200 henkilöä. Tunsin kerrankin onnistuneeni äitinä. Tyttäreni osaa nähdä vammansa positiivisessa valossa: hän on harvinainen, aivan ainutlaatuinen ja minun pitää osata arvostaa sitä.

Mikään vamma, olkoon se sitten kasvuhäiriö tai kuulonäkövamma, ei estä täysipainoista elämää. Vamman tuomat erityistarpeet pitää kuitenkin ottaa huomioon. Ikävä tosiasia on, että vammaisen joutuu usein kohtuuttomasti peräämään oikeuksiaan voidakseen elää mahdollisimman itsenäistä elämää. Vammaisten omat järjestöt, joissa päätösvalta on vammaisilla itsellään, ovat ensiarvoisen tärkeitä vaikutettaessa päättäjiin ja asenteisiin. Siksi olenkin iloinen ja ylpeä, että minut valittiin Suomen Kuurosokeat ry:n tiedottajaksi ja saan olla mukana tärkeässä työssä.

Olen oikeastaan hämmästynyt, miten helposti uuteen työpaikkaan so-

peutuminen on sujunut. Työkavereiden kesken on hyvä henki, tapamani ihmiset ovat kaikki tehneet minuun valtavan myönteisen vaikutuksen. Toivottavasti olen osannut itse välittää ulospäin sen, että viihdyn tässä talossa ja teidän parissanne.

Mielestäni oli hyvin tärkeää tavata hallituksen jäsenet Tampereen neuvottelupäivillä elokuussa. Kommunikaatioseminaari elokuun lopussa antoi hyvät eväät ymmärtää kuurosokeiden kommunikaation kirjoa. Viime lauantainen puheenjohtajien tapaaminen oli erittäin mielenkiintoinen ja antoi paljon tietoa yhdistyksen toiminnan kehittymisestä. Nyt odotan jo innolla syyskokousta ja uusien ihmisten tapaamista!■

Tuija Lehtonen
Tiedottaja

Puheenjohtajien tapaaminen

Tuija Lehtonen

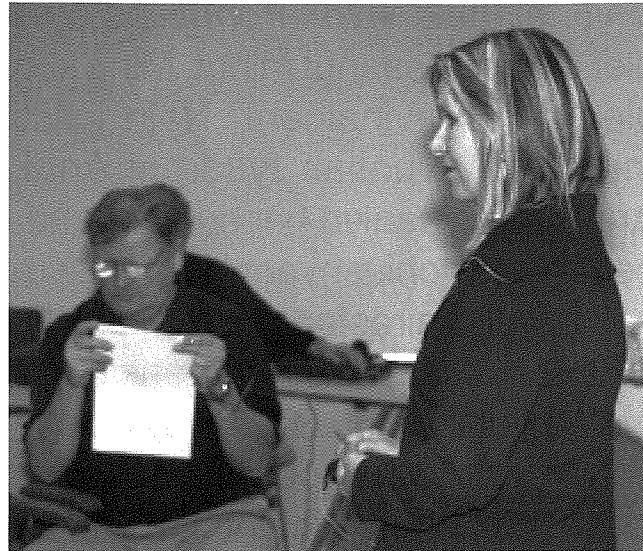
Suomen Kuurosokeat ry:n hallituksen (vuoteen 1991 johtokunta) entiset puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat tapasivat lauantaina 2.10.2004 Iiris talolla Helsingissä. Tapaamisen tarkoituksena oli herätellä vanhoja muistoja ja saada evästystä historiikkityöryhmän toimintaan.

Aamupäivällä keskityttiin oman puheenjohtajakauden tärkeimpiin tapahtumiin. Iltapäivällä sana oli vapaa. Mukana muistelemassa olivat **Paavo Korhonen, Ritva Hallikainen, Ulla Kungas, Pentti Lappalainen, Pirkko Pölönen, Raimo Korpela, Pekka Juusola, Seppo Jurvanen ja Seija Troyano.**

Aamupäivän antia -lyhyt yhteenveto

Paavo Korhonen oli tiiviisti mukana yhdistyksen silloisessa johtokunnassa sen alkuvuosina. Alkuun oli ongelmia eri kommunikaatiomenetelmien käyttäjien välillä, tulkkejakaan ei ollut. Yksi kauden kohokohdista oli vierailu presidentti Urho Kekkonen luona.

Ritva Hallikainen kertoi yhdistyksen logon taustasta. Idea taktiiliviittomaa

Seija Troyano toimi puheenjohtajana tapaamisessa. Takana muistiinpanojaan katselee Seppo Juusola.

kuvaavasta logosta oli Ritvan mukaan hänen, ja Paavo Korhonen vei asiaa eteenpäin. Kumpikin muisteli lämmöllä Inger Lindgreniä, joka oli kokoava hahmo yhdistyksen alkuvuosina.

Ulla Kungas (silloinen Tikkanen) oli mukana johtokunnassa jo 70-luvun lopulla, puheenjohtajaksi hänet valittiin ensimmäistä kertaa 1984. Paljon asioita tapahtui ja toiminta laajeni. Tampereen Palvelutalo vihittiin käyttöön ja henkilökuntaa palkattiin lisää. Ajasta jäikin mieleen valtava kiire ja asioiden paljous.

Pentti Lappalainen kertoi, kuinka invalidihuoltolain rahoitusjärjestelmän loppuminen 1984 ja rahoitus-

päätösten siirtyminen kunnille tuotti huolta. Yhdistyksen tarjoamien palveluiden jatkuminen oli epävarmaa. Kuurosokeiden ahdingosta käytiin kertomassa ministeriöitä myöten ja lopulta määräraha toiminnan jatkumiseen saatiin turvattua.

Pirkko Pölönen mainitsi miten tärkeää oli rakentaa toimivat ihmissuhteet sekä toiminnanjohtajaan että muihin hallituksen jäseniin. Koskettavina muistoina jäivät mieleen ensimmäinen julkinen puhe, Inger Lindgrenin reliefin paljastus Tampereella sekä ensimmäinen matka Ruotsiin yhdistyksen edustajana. Tuolloin heräsi myös mielenkiinto kansainvälisiin asioihin.

Raimo Korpelan kaudelle osui Tampereen toimintakeskuksen laajenus, joka valmistui 1997. Tietokoneet tekivät voimakkaasti tuloaan. Kansainvälisyys oli jo arkipäivää ja Kuurosokeiden Maailmanliiton ja Euroopan Kuurosokeiden Unionin perustamista valmisteltiin.

Pekka Juusolan muistoissa Tampereen toimintakeskuksen rakentamisen aika oli sekä kiireistä että mielekästä. Pekka on itse erittäin tyytyväinen rakennukseen ja sen sisustusmateriaaleihin. Samoin hän piti muuttoa Iiris-keskukseen hyvänä asiana, yksin eristyksessä toimiminen ei ole suotavaa.

Juttua riitti myös tauolla. Pirkko Pölönen ja Seppo Jurvanen (istumassa) sekä Raimo Korpela tulkkeineen.

Seppo Jurvanen toimi toista kauttaan puheenjohtajana kun yhdistys täytti 30-vuotta. Juhlat Jyväskylässä olivat onnistuneet. Ensimmäinen kommunikaatioseminaari järjestettiin ja johtamiskoulutusta alettiin antaa. Kuurosokeiden Maailmanliitto perustettiin 2001 Uudessa-Seelannissa, missä Seppokin oli mukana.

Seija Troyano sai oman puheenvuoronsa vasta lounaan jälkeen, sillä hän toimi koko aamupäivän puheenjohtajana. Seija koki, että hänen oma roolinsa yhdistyksen johdossa on ollut taustatukena ja rohkaisijana toimiminen. Työparityöskentelyn kehittyminen on ollut tärkeää, se on tuonut mm. mahdollisuuden oman toiminnan kehittämiseen kentällä yhdessä työntekijöiden kanssa. ■

Kyyditettävän mietteitä

Pirkko Pölönen

Ympärilläsi on hiljaista. Jostain vaatteiden uumenista kaivat taskukuulolaitteesi soittaaksesi taksin. Joku vastaa jotain, eikä siitä ensi yrityksellä selvää ota, mitä puhutaan. Tankkaat osoitetta pariin kertaan varmuuden vuoksi. Ainakin osoitteen puolesta taksin pitäisi tulla oikeaan paikkaan.

Takki edelleen auki hiihtelet varovasti portaisiin. Onneksi tällä kertaa muistat ottaa valkoisen kepin mukaan! Pihalla syksyn viima lennättää lehtiä, päivä on hämärtymässä iltaan. Pieneksi on mennyt näkemäsi alue siitä, mitä se oli kymmenen vuotta sitten. Näkökenttäsi on kaventunut, kaihikin samentaa näkemäsi harmaaksi. Ihmisten kasvot ovat muuttuneet vaikeammaksi tunnistaa. Mikään ei näytä selväpiirteiseltä, epämääräisyyttä on enemmän kuin aikaisemmin.

Jostain huudetaan! Mistä tuo ääni oikein tulee? Et löydä äänilähdettä, äkkiä et löydä yhtään mitään. Liikkuuko kauempaa jotain kohti? Autoko siellä lähtee liikkeelle? Pysähtyykö kohdalla? Aukeaako ovi? Mitään ei näytä tapahtuvan, ketään ei

tule, kukaan ei kosketa olalle. Kukaan ei sano päivää. Kukaan ei tule kysymään tilasinko minä juuri sen auton jonka numero on jotain? Jotain...ethän sinä numeroa kuule.

Siinä se on - tilaamasi taksi. Tämänkö kanssa pitäisi matkaan lähteä? Mistä itsensä lopulta löytäisi?

Kuski yrittää puhella jotain. Sanot ettet kuule, puheet ovat arvoituksia sinulle, et saa yleensä mitään selvää kuskien puheista, vaikka miten yrität ja pinnistät. Näkövammaisena pitävät, kun on valkoinen keppikin. Näkövammaiset - nehän on kovia juttelemaan - aina äänessä!

Alat miettiä missähän nyt mahdetaan mennä, tutun tuntuisia maa-merkkejä ei iltahämärässä tunnistata. Kysyä et kehtaa kuitenkaan. Kuski laittaa musiikkia soimaan, olisi viihdykettä, kun matkustajakin tuntuu olevan umpimielinen tuppisuu, ei katsokaan päin. Ei taidakaan olla niitä lupsakoita näkövammaisia tämä. Oudolta vain vaikuttaa.

Auto pysähtyy, ollaanko jo perillä? Päätät valpastua, olisi saatava kuit-

ti, löydettävä sopiva summa euroja, varmistettava oikean oven löytyminen. Käsi ojossa odottelet vaihtorahojasi. Ohuen ohut taitettu kuitti upotetaan kädellesi. Työnnät paperinpalasen taskuusi, ehkä myöhemmin voisi suurennuslasilla tutkia, jos viitsii. Niissä on yleensä heikosti mustetta, ei niistä juuri selvää saa.

Kolikot tipahtelevat avoimeen kouraasi. Liekö oikein antanut takaisin, mitä jos puuttuukin joku kymmenen senttiä, kun kuski tietää ettet näe kunnolla? Minkäs sille voi, rahoja ei nyt auta jäädä laskemaan.

Kuski tuntuu poistuneen penkiltään, ovi vierestäsi on avoinna kylmän viiman pyyhkäistessä jalkoihisi. Ulos autosta, katosta saisi hyvä tuen pysyisi pystyssä ainakin. Mutta - missä päin on etsimäsi ovi, kummalla puolella katua ollaan?

On kuulemma määrätty ryhmäkyytejä käyttämään - joissain kunnissa - kuulemma tässäkin kaupungissa on tulossa nootti asiasta. Niissä on monta ihmistä mukana samassa autossa. Ajellaan ympäriinsä - jokaisen antamassa osoitteessa käytäisiin. Mistä sen tietää kenen luokse ensin mentäisiin? Mitä se kellekään kuuluu, minne minä menen, missä asun, kenen luona käyn? Mitähän siitäkin tulee? Mistä sitä meikäläi-

nen, kuulonäkövammaisena tietäisi missä milloinkin ollaan? Kenen kanssa kyydissä on yleensä oltu? On se niin surullista, ettei tuttujaan tunne - vaikka vieressä istuisi.

Entä jos joku yrittäisi jututtaa - olisi se noloa kun ei siitä tietäisi. Kuulevat ihmiset ihmettelisivät, eivät tietäisi etten ole tyhmä, vaikka en kuule enkä näe. Tietäisivätpä miten ahdistaa näiden ajatuksien kanssa istua siinä ihmisten ympäröimänä. Kuurous ja sokeus eristää ihmisistä.

On se niin nöyryyttävää olla pakotettu tällaiseen. Ihminen jota kuljetetaan sinne ja tänne kuin pakettia, eikä voi tilanteeseen juurikaan vaikuttaa.

Miten kuski voisi auttaa, kun ei ole keinoja opetettu. Onko olemassakaan kuskia, joka osaa puhua selvästi? Arvaisiko käteen kirjoittaa isoja aakkosia kun tietokatko kohdalle sattuu? Ymmärtäisikö kertoa missä suunnassa kadulla odottavan auton nokka on? Ohjaisiko käden oven kahvaan vai avatun oven katolle? Huomaisiko katsoa turvavyön löytyneen, sormien ja takin liepeen tulleen sisälle asti? Välittäisikö ystävällisesti ohjata portaat ylös, oven kahvalle asti? Huolehtisi - ei jättäisi yksin pimeään!■

Matkojen yhdistely kuohuttaa tunteita

- ongelmat kärjistyneet Helsingissä

Tuija Lehtonen

Ongelmat Helsingin kaupungin kuljetuspalveluissa ovat täyttäneet uutisotsikot tämän syksyn aikana. Epäkohtia on paljastunut jatkuvasti: puhelinnumero on varattu, kuljetukset hidastelevat tai kyyti ei saavu lainkaan, kuljettajat eivät tunne aluetta ja harhailevat pitkin katuja etsien oikeaa osoitetta. Räikeimmässä tapauksissa kielitaidoton ja kehitysvammainen asiakas on jätetty yksin väärään kaupunginosaan.

Helsingin kaupunki päätti siirtyä keskitettyihin vammaiskuljetuksiin kohonneiden kuljetuskustannusten vuoksi. Kokeilu alkoi alkuvuodesta 2002 ja sitä laajennettiin asteittain suurimpaan osaan Helsinkiä, vaikka palvelut ovat toimineet törkeän huonosti alusta saakka. Kuljetuspalveluista vastaa tarjouskilpailun voittanut Transmation Oy. Matkoja ajetaan yhtiön omalla kalustolla ja autoilla. Jatkuvien valitusten vuoksi Helsingin kaupunki on pyytänyt selvitystä Transmation-yhtiöltä sen palveluista 6. lokakuuta mennessä. Myös tarjouskilpailu aiotaan tutkia uudelleen, koska siinä on ilmennyt epäselvyyksiä.

Joskus ainoa kommunikaatiomuoto kuljettajan ja asiakkaan välillä voi olla isoaakkosten piirtäminen kämmenelle. Mutta kuka kertoisi sen kuljettajalle? (Kuva K. Kiviniemi)

Helsinki ei ole ainoa kunta, jossa matkoja yhdistellään, mutta pääkaupungissa ongelmat ovat kärjistyneet.

Aluesihteerit kokoavat parhaillaan kuljetuspalvelujen käyttäjien kokemuksia ja epäkohtia eri puolilla Suomea. Yhdistyksen edunvalvontasihteerit laatii epäkohdista selvityksen eduskunnan oikeusasiamiehelle. Samalla yritetään vaikuttaa siihen, että kuurosokeilla on vaikeavammaisina oikeus saada turvallista kuljetuspalvelua. ■

Kunnallisvaalikysely

Tuija Lehtonen

Tuntosarvi-lehden toimituksesta lähti elokuun lopussa kysely seitsemälle eri puolueelle koskien asenteita vammaispolitiikassa. Kyselyn saivat ne puolueet, joilla on oma kansanedustaja. Kyselyssä ei ollut mukana Kristillisdemokraattista puoluetta, koska heidän vammaispoliittisesta ohjelmastaan oli yhteenveto Tuntosarven numerossa 8. Kuten numerossa 9 kerrottiin, vain kolme puoluetta vastasi noin viikon kuluessa: Kansallinen Kokoomus, Vihreä liitto ja Vasemmistoliitto (tässä järjestyksessä).

Syyskuun alussa tehtiin tarkistussoitto niiden puolueiden puoluetoimistoihin (SDP, Keskusta, Ruotsalainen kansanpuolue RKP, Perussuomalaiset), joista vastausta ei ollut kuulunut. Lähes kaikki puolueet pahoittelivat "unohdusta" ja lupasivat toimittaa vastauksen heti. Ainoastaan RKP:n toimistossa puhelun vastaanottanut naisihminen hermostui pahan kerran ja väitti kivenkovaan, että koko kyselyä ei koskaan ollut sinne tullutkaan. Hän valitti myös, että kyselyt eivät ole "problemfri fråga", sillä ne ovat työläitä ja vievät resursseja varsinaiselta vaa-

lityöltä. Kyselyyn luvattiin kuitenkin vastata.

Loput vastaukset saapuivat nopeasti. Vain Perussuomalaiset jätti kokonaan vastaamatta.

Vammaispoliittinen ohjelma

Oma vammaispoliittinen ohjelma on Keskustalla (1998) ja RKP:llä (1999). Tuntosarven numeroissa 8 ja 9 on siis virheellisesti väitetty, että puolueista vain Kristillisdemokraateilla olisi oma vammaispoliittinen ohjelma. Keskustan ohjelma löytyy puolueen www-sivuilta linkistä Tietopankki. Ikävä kyllä Tietopankin hakukone ei toimi näkövammaisten suosimalla Lynx-tekstiselaimella. RKP:n ohjelma on julkaistu puolueen www-sivuilla vain ruotsinkielisenä. Ohjelma löytyy, myös tekstiselaimella, linkkien Vad vi tycker ja Politiska program kautta. Sanottakoon vielä, että Kristillisdemokraattien vammaispoliittisen ohjelman löytyminen tekstiselaimen avulla www-sivuilta on erittäin vaikeaa.

Sekä Keskustan että RKP:n vammaispoliittisissa ohjelmissa peräänkuulutetaan vammaisen ihmisen oi-

keutta täysipainoiseen, ihmisarvoiseen elämään. Keskustalta löytyy vaatimus, että "palveluiden rahoitus tulee jatkossa järjestää valtakunnallisesti esimerkiksi kuntien suurten kustannusten tasausjärjestelmää kehittämällä tai vaihtoehtoisesti KELAn kautta."

Kokoomus ilmoitti, että vuonna 2005 perustetaan työryhmä pohtimaan mahdollista vammaispoliittista ohjelmaa. Vihreä liitto kertoi, että heillä on kyllä olemassa Vihreät ja vammaiset linjaus vuodelta 1999. Erillistä vammaispoliittista ohjelmaa ei ole, sillä vammaisnäkökulma pyritään sisällyttämään kaikkeen toimintaan. Vihreiden kanssa samoilla linjoilla on osittain myös SDP, joka ilmoittaa, että sillä on selkeät linjaukset vammaisasioihin, mutta erillisohjelmien sijaan puolue pyrkii kokonaisvaltaiseen lähestymiseen. Vasemmistoliitolla ei ole erillistä vammaispoliittista ohjelmaa, eikä sellaista ole suunnitteilla.

Kannanottoja kaikilla

Kannanottoja vammaisten asemasta löytyy ilmoituksen mukaan kaikilta puolueilta. Keskusta viittasi asemaansa hallituspuolueena ja kertoi, että Vanhasen hallitus antaa vaalikauden aikana vammaispoliittisen selonteon. RKP:n kunnallisvaaliohjelmasta "löytyy muutama kohta

vammaisten asemasta". Kokoomus mainitsi oman kunnallispoliittisen asiakirjansa, jossa "kiinnitetään erityistä huomiota mm. esteettömyyteen". Vihreällä liitolla on kunnallisvaali-ohjelmassaan oma vammais- palveluja käsittelevä kohta, jossa mm. ehdotetaan vaihtoehtoisia ja luovia toimintamalleja vaikeavammaisten asumiseen ja työpajatoimintaan. SDP ottaa kunnallisvaaleissa kantaa mm. vammais- palvelulain ongelmiin.

Henkilökohtainen avustaja

Kokoomus esittää, että lakiin kirjattaisiin oikeus henkilökohtaiseen avustajaan vaikeavammaisille. Vihreä liitto ilmoittaa suhtautuvansa ajatukseen "myönteisesti". Vasemmistoliiton kanta on "periaatteessa myönteinen", mutta ongelmana on raha. Keskusta kannattaa "henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kehittämistä". SDP:n tavoitteena on vaikeavammaisen oikeus henkilökohtaiseen avustajaan asuinkunnasta riippumatta. RKP ei ilmoita kantansa suoraan, mutta arvelee, että oikeus "sisälletään mitä ilmeisimmin uuteen vammais- palvelulakiin".

Kunnallisvaalit toimitetaan sunnuntaina 24.10.2004. Ennakkoäänestysaika kotimaassa on 13.-19.10.2004 ja ulkomailla 13.-16.10.2004. Lainaukset puolueiden vastauksista. ■

Tulkkipalvelut kuntoon Uudellamaalla

Tulkkipalveluiden Uudenmaan Hankintapiirin projektipäällikkö Timo Heiskala ja Suomen Kuurosokeat ry:n aluesihtööri Heli Sundelin uskovat Hankintapiirin tuovan merkittävää parannusta tulkkipalveluiden saatavuuteen Uudellamaalla. (Kuva T.L.)

Tuija Lehtonen

Kansalaisilla on lain mukaan oikeus tulkkaukspalveluihin. Kuulonäkövammaisilla on oikeus vähintään 240 tulkkituntiin vuodessa. Palveluiden järjestäminen on kuntien vastuulla. Lain henki ei kuitenkaan aina ja kaikkialla toteudu. Tulkkipalveluiden minimituntimäärä on useissa kunnissa tulkittu maksimiksi. Tulkkeja ei ole riittävästi ja alalta poistuminen on suurta. Tulkkeja on myös vaikea saada tarvittaessa, erityisesti illat ja viikonloput ovat ongelmallisia. Tulkkia tarvitseva henkilö joutuu etsimään tulkkia useilta eri palveluntarjoajilta ja joskus käy niin, että yksi

henkilö jättää samalla kertaa useita eri tulkkittelauksia. Tämä ruuhkauttaa tulkkipalveluja entisestään.

Veturi-hanke toimi veturina

Tulkkipalveluiden kehittämiseksi perustettiin 2000-luvun alussa useita sekä paikallisia että valtakunnallisia kehittämishankkeita.

Valtakunnallinen Veturi-hanke tähtäsi seudullisen yhteistyön kehittämiseen. Suomen Kuurosokeat on ollut aktiivisesti mukana hankkeessa. Johdava aluesihtööri **Terhi Pikkujämsä**

on edustanut kuurosokeita valtakunnallisessa asiantuntijafoorumissa. Yhdistyksen aluesihteerit ovat osallistuneet omien alueidensa Veturi-ryhmiin.

Hankintapiiri saa alkunsa

Uudenmaan Veturi-hankkeen aloitteesta perustettiin suunnitteluryhmä pohtimaan tulkkipalveluiden käytännön toteutusta alueella. Suunnitteluryhmän asiantuntijana toimi Uudenmaan erityispalvelut kuntayhtymän johtaja **Markku Niemelä**. Jäsenenä olivat mukana Suomen Kuurosokeat ry:n aluesihteerit **Heli Sundelinin** lisäksi edustajat Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupungeista, Kehitysvammaliitosta ja Etelä-Suomen lääninhallituksesta.

Suunnitteluryhmän aloitteesta käynnistyi huhtikuussa 2004 uusi hanke, jossa perustetaan Tulkkipalveluiden Uudenmaan Hankintapiiri. Hankkeelle on myönnetty rahoitusta vuoden 2006 loppuun saakka. Hankintapiiri toimii Uudenmaan erityispalvelut kuntayhtymän alaisuudessa ja sillä on yksi vakituinen työntekijä, projektipäällikkö **Timo Heiskala**.

Hankintapiirin avulla on tarkoitus yhdistää Uudenmaan 36 kuntaa hankkimaan tulkkipalveluja keski-

tetysti. Hankintapiiri ei ole tulkkipalvelujen tuottaja tai tulkkikeskus, vaan se neuvottelee kuntien puolesta tulkkipalvelujen järjestämisen ja tuottamisen ehdoista. Uudessa mallissa tulkkien tilausjärjestelmä keskitettäisiin yhden, contact center –tyyppisen välityskeskuksen tehtäväksi. Keskuksella olisi tietokanta kaikista alueen tulkkipalveluiden tuottajista ja alalla toimivista freelancereista. Lisäksi se ottaisi vastaan freelancetulkkien lähettämät tulkkuslaskut, jotka nyt menevät suoraan kuntien sosiaalitoimille kuormittaen kohtuuttomasti niiden omaa palkkahallintoa.

Kun tulkkipalvelut voi tilata yhdestä osoitteesta säästyy asiakkaan aikaa ja tulkkipalveluiden tuottajat voivat keskittyä ydinsaamiseen eli asiakkaiden tarvitseman tulkkipalveluiden kehittämiseen ja tuottamiseen.

Hankkeen lopullisena tavoitteena on, että tulkkipalveluista muotoutuu normaali, helposti tavoitettavissa oleva palvelu, jonka laatuun voi luottaa.

”Itse olen ollut tyytyväinen päästesäni ryhmään mukaan, koska tulkkipalvelut ovat haasteellisia, ja lisäksi toimivat tulkkipalvelut ovat erittäin tärkeitä kuurosokeille.” Heli Sundelin summaa. ■

Hoitoa päästä jalkoihin

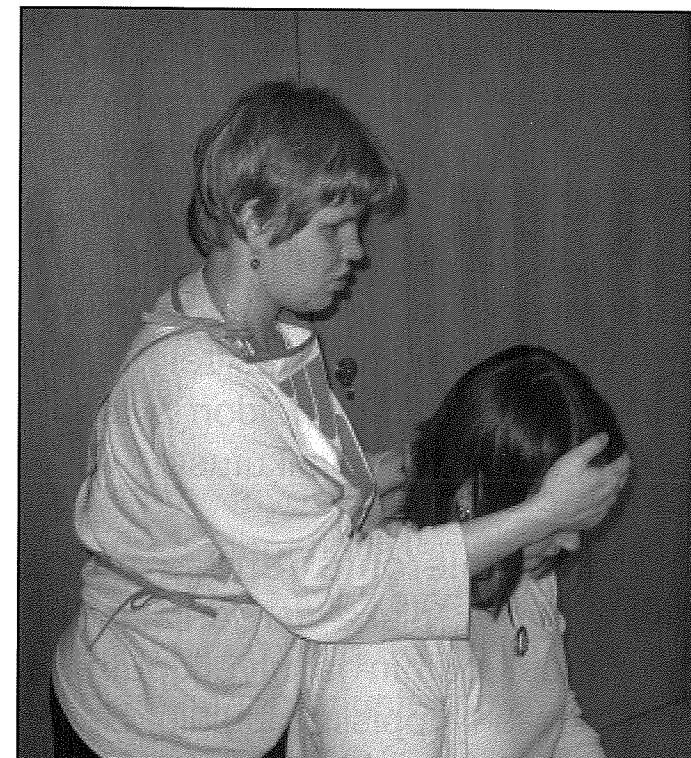
Raili Karisaari

Hieronta on ikivanha hoitomuoto, jota entisajan talonpojat ovat käyttäneet raskaassa maatyössä kipeytyneiden lihasten pehmittämiseen. Lähes jokaisessa kyläyhteisössä oli oma hieroja – parantaja – jonka luona käytiin säännöllisesti. Hoitokerran aikana hoidettiin kipeytyneitä lihaksia, jäykkiä niveliä ja muitakin vaivoja. ”Pahaa verta” poistettiin kuppaamalla. Kasveista ja yrteistä tehtiin lääkeaineita itsehoitoa varten.

Tänä päivänä hieronta on muuttunut ja kehittynyt, mutta sitä pidetään edelleen tehokkaana ja hyvänä hoitomuotona. Klassisen hieronnan rinnalle on kehitetty useita erilaisia hoitomuotoja.

Perinteinen hieronta

Perinteinen hieronta on lihaskäsittelyä. Siinä erilaisin ottein muokkamalla saadaan aineenvaihdunta tehostumaan ja kipu lieventymään. Käsittelemällä nivelen tai nikaman ympäristökudoksia saadaan nivelen lisää liikkuvuutta. Hieronnan jälkeen olo on rentoutunut. Uneliai-

Intialainen päinhieronta on uusi hoitomuoto Suomessa, mutta se perustuu vanhaan perinteeseen. Hoito suoritetaan istuen ja hoitoaika on puoli tuntia. Käsittely aloitetaan hartiasseudusta, josta edetään olkavarsiin ja niskaan. Pään alue, kasvot ja korvalehdet käsitellään. Lopuksi suoritetaan energian tasapainottaminen. (Kuva: R.Karisaari)

suus vaihtuu hetken kuluttua kevyeksi oloksi.

Urheiluhieronta poikkeaa vain hieman perinteisestä hieronnasta. Tarpeen mukaan käsittely joko rentouttaa tai aktivoi lihasta. Käsittelyllä

voidaan myös edistää lihaksen palautumista rasituksesta.

Hermoratahieronta

Hermorata hierontaa tehdään käsin, sormenpäillä ja peukalolla painaen. Liike tehdään ympyrän muodossa ja rytmikkäästi. Hoito kohdistetaan energiakanaviin, hermoratoihin ja ääreishermostoon. Pää, kädet, jalat ja selkä käsitellään. Käsittely kestää kaksi tuntia. Lepo hoidon jälkeen tehostaa käsittelyn vaikutusta.

Hermorata hieronta tehoaa mm. päänsärkyyn, niska- ja hartiakipuihin, lihaskipuihin ja nivelkipuihin sekä iskias-tyyppisiin kipuihin. Hermorata hierontaa pidetään tehokkaana, ja hoidon tulokset näkyvät nopeasti.

Vyöhyketerapia

Vyöhyketerapia on hoitomuoto, jossa käsitellään kivun ulkopuolella olevaa aluetta. Tällaisia alueita voivat olla jalka, käsi, korva tai selkä. Yleisin käsittelyalue on jalka. Perusajatuksena on, että koko keho pienois-koossa heijastuu jalkaterien eri osiin. Näitä "kipupisteitä" hieromalla voidaan hoitaa kehon eri osia. Jalan käsittelystä käytetään nimitystä refleksivyöhyketerapia.

Käsittely tehdään sormilla, peukaloa käytetään paljon. Kudosta painellaan voimakkaasti pyörittävällä liikkeellä. Tarkoituksena on hieroa jalassa olevia "kipeitä" kohtia ja poistaa niissä oleva arkuus.

Lymfaterapia

Lymfaterapia eli lymfahieronta on käsillä tehtävää kevyttä hierontaa, joka kohdistuu lymfa- eli imunestetiehyisiin ja imusolmukkeisiin. Hoidon otteet ovat hellävaraisia eikä kipua saa tuntua. Käsien tai sormien liikkeet ovat ympyrän muotoisia ja rauhallisia.

Hoidon tarkoituksena on vilkastuttaa imunesteen kiertoa, jolloin ylimääräiset nesteet poistuvat kudoksista ja turvotukset vähenevät.

Lymfaterapia vaikuttaa myös hermostoon. Asiakas huomaa tämän rentoutumisena. Usein asiakas nukahtaa hoidon aikana. Lymfaterapiaa käytetään esim. syövän jälkihoidon, tapaturmien jälkihoidossa, tuki- ja liikuntaelinten ja ihosairauksien hoidossa. Lymfan on todettu auttavan myös astman hoidossa.

Lähde: JuhlaSynaps 2002.

Julkaisija: Fysioterapia-alan Näkövammaiset ry. ■

Lomalla Joulupukin maassa

Hilja Rantatalo

Rovaniemen juna-asemalta oli opistolle matkaa yli 3 km ja puolet matkasta oli ylämäkeä. Poikani **Joonas**, minä sekä avustajanani toiminut viittomakielen ohjaaja kävelimme koko matkan. Se oli raskas matka kävellä matkatavaroiden kanssa.

Perille päästyämme olimme aivan hiestä märkiä. Otimme huoneet. Il-laksi ei ollut vielä mitään ohjelmaa ja ilma vaihteli ulkona. Suureksi harmiksemme keilahalli oli kiinni ja keilaus ei onnistunut.

Lapin urheiluopistolla oli hyvät palvelut. Tällaisia lomia me tarvitsemekin: voi käydä yrttikylvyssä, aromaterapiassa, hierojalla tai uimassa; myös metsässä kävely onnistuu.

Marja Korteniemi tuli maanantai-aamuna oman avustajansa kanssa, joka oli myös viittomakielen ohjaajaopiskelija. Kävimme kaikki yhdessä moikkaamassa **Jorma Säynäjä-kangasta** hänen kotonaan. Siellä meitä odotti hyvä ruoka: uusia perunoita, paistettua haukea sekä räiskäleitä ja kahvia. Jormalla on lampaitakin, mustia ja valkoisia. Myös karitsoja löytyy. Aiemmin kuurosoke-

at ovat rakentaneet taidetta Jorman rantaan. Teoksen nimi on Karhotin. Kun teos oli valmis, siitä otettiin valokuvia ja painettiin T-paitoja. Lopuksi taideteos poltettiin. Jäljelle jäi vain musta sydän. Näimme sen Jorman rannalla.

Kävimme myös **Erja Pokela-Korteniemen** luona kyläilemässä. Tikkuherkut maistuivat hyvältä, herkullisia vihanneksia ja lihapullia. Komea oli talo, johon tutustuimme.

Sydämelliset kiitokset Jormalle ja **Anne**-vaimolle, että saimme käydä luonanne! Kiitokset myös Erjalle! Nautimme todella vierailuista!

Tapasimme Rovaniemellä myös kuuroja ystäviämme. Oli mukava tavata pitkästä aikaa. Oltuamme melkein viikon Rovaniemellä Joonas ja minä jatkoimme lomaa vielä kauempana Pohjois-Lapissa. Marja palasi jo kotiinsa.

Kirjoitettu heinäkuussa 2004. Paikanna Lapin urheiluopisto Rovaniemellä eli Santa Sport Center (suomeksi: Joulupukin urheilukeskus). ■

Hemmottelua luonnon keskellä

Nimimerkki Ojoisten torppari

Lautsian Lomakeskus sijaitsee Sydän-Hämeessä, kauniissa maalaisidyllisissä Ilmoilanselän rannalla, Hauhon kunnassa. Historiallisissa lähteissä Lautsia on mainittu ensimmäisen kerran yli 500 vuotta sitten.

Lautsian Lomakeskuksessa on monia majoitusvaihtoehtoja. Suurin osa on rivitalotyyppisiä, mutta pihapiirissä on myös mökkejä. Kartanon uusi majoitustila rakennettiin vuonna 1999 vanhan ja rappeutuneen kartanon tilalle. Asiakkaiden käytössä on uimalarakennuksen saunat ja allasosastot, kesäaikana myös kaksi rantasaunaa. Rantasaunat ovat Ilmoilanselän rannassa, joka on myös upea uimapaikka. Kesäisin lomakeskuksessa vietetään erilaisia juhlia kuten juhannusta, puutarhajuhlia, rapukestejä ym. Tarjolla on klassista hierontaa, shiatsuhoitoa, akupunktiota, vyöhyketerapiaa, polariaterapiaa, korvakyntilähoitoa, kosmetologin hoitoa sekä kampaamon ja parturin palvelut.

Vapaa-ajanohjaajat järjestävät joka viikko monipuolista ohjelmaa. Lautsiassa on mahdollisuuksia myös

omatoimiseen liikkumiseen, kesällä kalastaen ja veneillen, talvisin vaikka hiihtäen, erilaisia pelejä pelaten. Maistuva kotiruoka on hyvää, voikäydä kahvilla, päiväkahvit tarjotaan tuoreen pullan kera. Aamuisin nautitaan saunalöyly, uidaan altaassa, myös vastavirta-allas on suosittu.

Ohjelmaa riitti

Nautin klassisen ja helläkätisen mieshierojan hieronnasta musiikin säestyksellä, teki terää ja toi hyvän olon. Hieroja kehui vahvaa luustoaani ja kovaa kuntoani.

Kosmetologin jalkahoito oli upea hemmotteluelämys. Kävin 2 kertaa uimassa järvessä tulkin valvonnassa, kylmä vesi virvoitti mahtavasti. Vautsi!

Olin sauvakävelyllä, kävelylenkillä ja vähäjuoksulenkillä useaan kertaan. Lomakeskuksesta saa vuokrata kävelysauvat viikoksi. Oma "korvatytö" (tulkki) jaksoi "vauhtitorpparin" mukana vauhdikkaasti ja reippaasti. Oli myös mukavaa seurata salaa, kun muut lauloivat karaokeasettien säestyksellä. Ihmeekseni tulkki viit-

toi ammattimaisesti musiikin tahdisa. Minua pyydettiin tanssimaan levymusiikin tahdissa muutaman kerran, mutta en ole innokas tanssija. Tanssien aikana pysyin omassa huoneessani lukemassa **Janne Gallén-Kallela-Sirénin** kirjoittamaa kirjaa "Minä palaan jalanjäljilleni", joka kertoo kirjailijan isoisan **Akseli Gallen-Kallelan** elämästä ja taiteesta. Akseli Gallen-Kallela on kansainvälisesti tunnettu Kalevalan historian taidemaalari.

Viikon hemmotteluloma teki terää, olo tuntui hyvältä ja uni maittoi. Viehättävä maalaiskylä, ihana lenkki- maasto, ystävällinen henkilökunta, hyvä palvelu, mukava asiakasporukka ja hyvämaalaisruoka olivat minulle ihana elämys.

Lämmin kiitos kuntoutussihteerille **Ritvalle** ja päättäjille upeasta hemmottelulomasta, joka tarjosi entiselle hellapolisille mahtavan viikon täynnä nautintoa. Kiitos "korvatyöille" **Titta ja Sanna** ammattitaitoisesta tulkin työstä, vielä kiitos siitä, että jaksoitte minua "vauhtimummia" rauhallisesti.

Lautsian omistaa Lomakotisäätiö. Säätiön tarkoituksena on järjestää lomanvietto- ja kuntoutumismahdollisuuksia heille, jotka taloudellisista, sosiaalisista tai terveydellisistä syistä eivät itse pysty lomaansa kustantamaan.■

Henkilökohtaista

Eija Metsämäki (os. Halonen) ja **Tommi Metsämäki** vihittiin 17.7.2004 Kajaanin kirkossa. Häävastaanotto pidettiin Kajanus-hotellissa.

Onnellinen nuoripari lähettää lämpimän kiitoksen kaikille, jotka muistivat heitä suurena päivänä!■

Erään miehen tarina

Hilkka Nieminen

Hän oli vielä 45-vuotiaaksi asti ollut ihan tavallinen vapaa poikamies. Oli nauttinut kaikista elämän iloista. Siis, ollut menevä ja vapaa, niin hänelle sanottiin. Tämä Mauri kun ei ollut edes avioliittoon uskaltanut. Naureskeli, jos joku sitä ihmetteli. Sanoi, että vapaus on kultaakin kalliimpi. Niinhän se oli kai? Ei hän rikkautta, siis sellaista kultaa, omistanut, tavallinen työmies. Ja sitä toista kultaa, naista, hän ei halunnut elämänsä vapauden ottajaksi. Mutta tuli aika, että Mauri tuli sellaista kaivanneeksi. Vuodet voi laittaa ihmisen elämäntaipaleen usein ihan toisenlaiseksi. Niin kävi **Mauri Koposel-lekin**. Eräs päivä käänsi hänen elämänsä ihan toisenlaiseksi.

Mauri oli siis työläinen. Hän oli rakennusmies. Sinä aamuna meni Mauri kuten tavallisesti jo kymmenen vuoden ajan työpaikkaansa rakennuksille. Nyt olikin työmaa ihan lähellä Maurin asuntoa tässä Lähiössä. Oli alettu rakentaa Lähiön eteläpuolelle uusia rivitaloja. Kun päivä oli puolella välissä, se tapahtui. Yhtäkkiä kuului kova pamaus. Ääni tuli ihan Maurin läheltä. Muuta Mauri ei enää päivästä muistanutkaan. Hän tunsu vain kovan kivun päässään.

Elämä palasi Maurin ympärille lopulta, kun hän heräsi sairaalan sängyssä. Kaikki oli pimeää. Mauri tunnus-teli päätään. Siinä oli paksu side koko pään ympärillä. Sitten hän muisti, että työmaalla oli siis tapahtunut räjähdys. Kaasupullo siellä oli kai räjähtänyt. Kova kipu silmissä oli nytkin vielä.

Mauri yritti sängyn vierestä etsiä valokatkaisinta. Oli niin pimeää. Joku tuli huoneeseen, hoitaja kai? Se otti Mauria kädestä siinä pimeässä. Pehmeä se käsi oli ja naisen käsi. Se taputti hänen kättään. Ääntä ei kuulunut paljontaan. Mauri tarttui siihen käteen. Hän kysyi nyt missä valokatkaisija oli. Nainen taputti vain rauhoittavasti Maurin kättä. Lopulta Mauri kuuli heikosti, kun nainen selitti, että lääkäri tulee pian. Sitten huoneeseen tuli muitakin. Miehen käsi tarttui nyt Maurin käteen. Mies sanoi, että oli tohtori **Vainio**. Tohtori kysyi, kuuliko Mauri hänen puheensa? Mauri kertoi, että kuuli, mutta heikosti. Tohtori kertoi sitten, että se räjähdys oli vahingoittanut silmiä ja kuuloa.

Näkö palasi vielä ajan mittaan melkein kokonaan, mutta kuulo ei. Mau-

rin piti hankkia nyt kuulolaite. Tohtori sanoi, että niitähän käyttää monet ihmiset ja ne auttaa kuulemaan. Mauri ei ollut koskaan aikuiseksi tulon jälkeen itkenyt. Nyt hän kuitenkin purskahti itkuun. Elämä tulisi olemaan nyt elämää kuulonäkövammaisena loppuikänsä. Se tieto järkytti kovasti. Lääkäri lohdutti häntä ja sanoi, että Maurin pitäisi piristyä ja ajatella, että olisi voinut käydä pahemminkin. Jos silmät olisivat vahingoittuneet pahemmin, niin Mauri olisi ollut täysin sokea loppuikänsä. Mauri sai rauhoittavaa lääkettä ja lääkäri vielä hetken Maurin silmiä tarkasteltuaan jatkoi kiertoaan.

Mauri pääsi viikon kuluttua kotiin. silloin hän alkoi ajatella, että olisi se sittenkin ollut hyvä, jos olisi tavannut hyvän naisen. Koti tuntuu nyt niin tyhjältä, kun oli vammainen.

Maurin elämä muuttuikin sen jälkeen toiseen suuntaan. Saatuaan silmälasit ja kuulolaitteen Mauri tunsu, että oli elämässä kiinni taas. Kylä voi elää vammaisenaikin, hän ajatteli. Maurin elämänhalu palasi lopulta. Hän löysi "sen oikean" naisenkin elämänkaverikseen.

Erään miehen tarina on ote Hilkka Niemisen uusimmasta, juuri ilmestyneestä kirjasta "Kertomuksia Kaupungin Lähiöstä". ■

Kirje lukijalta

Säilyttäkäämme yhdistyksen nimi

Kiitos **Raimo Korpelan** ja **Seija Troyanon** syyskuun Tuntosarvessa julkaistusta kirjoituksesta, joka koskee yhdistyksen nimeä. Kiitos siitä, että selvittitte kansainvälisen toiminnan, että siinä käytetään nimitystä kuurosokeat: Maailman Kuurosokeiden Liitto ja Euroopan Kuurosokeiden Unioni. Näin ilmenee selvimmin kaksoisvamma, eli vaikea-asteinen kuulo- ja näkövamma.

Suomen Kuurosokeat ry:n perustamiskokouksessa oli kymmenen kuulonäkövammaista ja suurin osa oli viittomakieltä käyttäviä, joten nimeen tuli sana kuurosokeat. Näkövammaisten yhdistyksessä ei ole rajaa sokeain ja heikkonäköisten välillä, mutta kuulovammaiset on luokiteltu heikkokuuloisiin ja kuuroihin. Lievästi huonokuuloiset voivat kuulua huonokuuloisten yhdistykseen ja kuurot kuurojen yhdistykseen. Sitten kun näkö heikkenee ja tulee kaksoisvamma voi liittyä Suomen Kuurosokeat ry:hyn. Säilyttäkäämme siis Suomen Kuurosokeat ry:n nimi.

Vieno Hyttinen ■